

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

НН ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

директор навчально-наукового
інституту культури і мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ

_____ 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СКУЛЬПТУРА**

Галузь знань: **02 Культура і мистецтво**

Спеціальність: **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація**

Освітня-програма: **Образотворче мистецтво. Станковий живопис**

Мова навчання: **українська**

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту культури і
мистецтв

«30» серпня 2024 р.

Голова Олександр РУДЕНКО

Розробник:

Никифоров А.М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри

Образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
кандидат мистецтвознавства, доцент Наталя КОХАН

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
2-й			
Семестр			
3-й, 4-й		3-й, 4-й	
Лекції			
год.		год.	
Практичні, семінарські			
20/20 год.			
Самостійна робота			
40/38 год.			
Консультації:			
/2 год.	год.		
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин - 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Вивчення курсу «Скульптура» передбачає засвоєння студентами спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація знань з пластичного мистецтва засобами скульптурної пластики, розвиток об'ємно-просторового мислення.

Вивчення програмного матеріалу даної дисципліни, як і інших спеціальних дисциплін, сприяє оволодінню загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво».

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Скульптура» викладається студентам ОР Бакалавр і вимагає елементарних знань (в об'ємі шкільного курсу) з основ образотворчої грамоти в галузі образотворчого мистецтва, володіння різними пластичними матеріалами, а також, володіння основами образотворчості. Передумовою вивчення дисципліни передбачається наявність базових знань з предметів «Композиція», «Рисунок», «Пластанатомія».

3. Результати навчання за дисципліною

Курс передбачає узагальнення знань про особливості пластичного мистецтва скульптури, поглиблене вивчення термінології та професійного понятійного апарату в галузі скульптури, особливостей роботи з різними пластичними матеріалами для створення тривимірних виробів. Забезпечує розширення кола знань про історію розвитку скульптури, специфіку роботи з різними скульптурними матеріалами, вдосконалення навичок створення власних творчих робіт засобом ліплення.

Знання: особливостей пропорційних співвідношень у зображенні людської постаті	ПРН 2	Виявляти сучасні знання і розуміння пластичної анатомії для художників, застосовувати набуті знання основних принципів зображення людини в практичній творчій роботі.
Уміння: професійно грамотно організовувати послідовність виконання творчого задуму із правдоподібним зображенням людських образів.		

Комунікація: володіння основами професійної мовленнєвої культури при навчанні пластичної анатомії		
Знання: прийомів композиції та технік і матеріалів у скульптурі Уміння: розробляти об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах пластичного мистецтва	ПРН 6	Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах
Знання: пропорційних співвідношень у зображенні людини Уміння: застосувати набуті знання, вміння і навички при виконанні творчих завдань; Комунікація: пояснювати фахівцям і не фахівцям основні закономірності пластичної анатомії для художників.	ПРН 10	Володіти основами наукового дослідження для вивчення засад пластичної анатомії людини
Знання: закономірностей зображення людини і прийомів використання їх у мистецьких творах. Уміння: планувати процес послідовного зображення анатомічної побудови людського тіла у малюнку чи виробі; дотримуватися правил техніки безпеки праці при використанні різних матеріалів, вимоги до гігієни праці. Комунікація: здатний до ефективної комунікації в процесі навчання образотворчого мистецтва в галузі пластичної анатомії	ПРН 13	Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності, планувати професійну діяльність у сфері образотворчого мистецтва відповідно до потреб опанування зображення пластичної анатомії людини для створення професійних станкових картин
Знання: запитів суспільства на дотримання достовірності у зображенні людини в мистецьких творах і прийомів втілення їх у власному виробі. Уміння: використовувати власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову в правдоподібному зображенні людини в практично-творчій роботі; дотримуватися правил техніки безпеки праці при використанні різних матеріалів,	ПРН 15	Володіти фаховою термінологією теорією і методикою образотворчого мистецтва
Знання: вітчизняних і світових сучасних тенденцій у передачі пропорційних співвідношень у зображенні людини. Уміння: здатність ефективно застосовувати сучасні художні матеріали та володіти особливостями роботи з різними графічними і пластичними матеріалами для грамотного зображення людини у художній діяльності	ПРН 18	Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва з використанням знання пластичної анатомії

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А 90-100 балів Відмінно	студент на високому рівні демонструє глибоке і повне опанування матеріалу і виявлення відповідних умінь і навичок, вдало застосовує отриманні теоретичні

	знання при виконанні практичних творчих завдань, доречно і з розумінням користується понятійно-термінологічним апаратом
В 82-89 Добре	студент виявляє повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками, допускає незначні помилки у послідовності практичної роботи над виконанням практичного завдання, добре володіє понятійно-термінологічним апаратом;
С 74-81 Добре	студент на достатньому рівні володіє теоретичним матеріалом, проте не завжди вдало оперує понятійно-термінологічним апаратом; демонструє достатні навички та уміння, але в наявності простежуються недоліки художньо-образного мислення;
Д 64-73 Задовільно	студент не досконало володіє теоретичним матеріалом та виявляє неповне володіння понятійно-термінологічним апаратом; помітне порушення послідовності при виконанні практичних завдань, наполегливості, практичні творчі роботи виконані неохайно, недбало;
Е 60-63 Задовільно	студент у цілому обізнаний з теоретичним матеріалом та понятійно-термінологічним апаратом; явні відсутність системності, наполегливості, старанності у вивченні завдань та результативності підготовки; демонструє неповне опанування програмного матеріалу, але достатне для практичної діяльності за професією, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання;
FX 35-59 Незадовільно	студент демонструє недбалість індивідуальної підготовки, постійне невиконання практичних завдань, відсутність самостійної роботи та інтересу до предмету, що вивчається; виявляє нерозвинуте образно-творче мислення, обмежені образотворчі здібності і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни;
F 0-35 Незадовільно	Студент виявляє повне нехтування індивідуальної підготовки, невиконання практичних завдань, відсутність самостійної роботи та інтересу до предмету, що вивчається; демонструє нерозвинуте образно-творче мислення, обмежені образотворчі здібності і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни.

Розподіл балів

Поточний контроль				Разом	Сума	Підс. (екз.)	Заг. сума
РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2					
Т.1.1.	Т.1.2	Т.2.1	Т.2.2	50	75	25	100
10	15	10	15				
Контроль самостійної роботи				25			
5	7	5	8				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	Задовільно
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	----------	---

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усне та письмове опитування, презентації результатів виконаних практичних завдань, підготовка доповідей за темами, складання тестів, поточне оцінювання практичних та самостійних завдань, презентації результатів виконаних творчих практичних завдань та екзаменаційний перегляд власних творчих робіт.

6. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Стилїзована композиція

РОЗДІЛ 2. Рельєф

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Стилїзована композиція

Тема 1.1. Створення ескізу композиції «Труд»

Тема 1.2. Виконання скульптурної композиції «Труд»

РОЗДІЛ 2. Рельєф

Тема 2.1. Ескіз двофігурної композиції

Тема 2.2. Виконання скульптурної двофігурної композиції

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самос. р.роб.		Лекції	Практ.	Конс.	Самос. р.роб.
РОЗДІЛ 1. Стилїзована композиція										
Тема 1.1. Створення ескізу композиції «Труд»	30		10		20					
Тема 1.2. Виконання скульптурної композиції «Труд»	30		10		20					
РОЗДІЛ 2. Рельєф										
Тема 2.1. Виконання двофігурної композиції рельєфу, 15x20 см	28		10		18					
Тема 2.2. Виконання скульптурної двофігурної композиції	30		10		20					
Усього годин	120		40	2	78					

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. Стилїзована композиція			
1.1	Створення ескізу композиції «Труд»		
1	Робота з аналогами	2	
2	Розробка ескізу олівцем	2	
3	Розробка ескізу в пластиліні	2	
4	Підготовка каркасу	2	
1.2	Виконання скульптурної композиції «Труд»		

5	Набір форми в пластиліні	2	
6	Уточнення пропорцій	2	
7	деталізація	2	
8	деталізація	2	
9	узагальнення	2	
10	Оформлення виробу	2	
РОЗДІЛ 2. Рельєф			
2.1	Виконання двофігурної композиції рельєфу (людина і тварина/птаха, 15x20 см)	2	
1	Робота з аналогами	2	
2	Підготовка плінта	2	
3	Набір форми в пластиліні	2	
4	Виявлення характеру.	2	
2.2	Виконання скульптурної двофігурної композиції		
5	Деталізація,	2	
6	Виявлення пропорцій	2	
7	Уточнення співвідношень	2	
8	Уточнення пропорцій	2	
9	узагальнення	2	
10	Оформлення виробу	2	
Разом		40	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. Стилїзована композиція			
1.1	Створення ескізу композиції «Труд»		
1	робота з відповідною літературою	5	
2	Ескізи, замальовки	5	
3	підбір матеріалів	5	
4	Підготовка матеріалів до роботи	5	
1.2	Виконання скульптурної композиції «Труд»		
5	Перегляд майстер-класів	5	
6	Вибір сюжету	5	
7	Набір форми	5	
8	деталізація	5	
9	оформлення виробу	5	
РОЗДІЛ 2. Рельєф			
2.1	Створення ескізу композиції «Труд»		
1	Ескізи, замальовки	5	
2	Робота з аналогами	5	
3	перегляд майстер-класів	5	
4	Вибір сюжетної групи	5	
2.2	Виконання скульптурної двофігурної композиції		
5	Підготовка плінта	5	
6	Набір форми	5	
7	деталізація	4	
8	узагальнення	3	
9	оформлення виробу	1	
Разом		78	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Копач О. О. Скульптура. Ліплення тварин : [урок образотворчого мистецтва]. Все для вчителя. 2011. № 10/11. С. 95–96.
2. Корпанюк С. М. Скульптура. Українська народна іграшка. Традиції та сучасність : курс «Образотворче мистецтво» : 5 кл. Мистецтво в школі. Музика. Образотворче мистецтво. Художня культура. 2011. № 3. С. 9–12.
3. Красноголовець О.С. Основи скульптури: навч. посібник. Київ: Знання. 2008. 72 с.
4. Лупій С. Скульптура. Особливості художньо-образної мови. АРТКЛАС. 2010. № 1. С. 54–62.
5. Малежик Ю.М. Формування дизайнерського мислення у студентів мистецьких спеціальностей на заняттях з курсу «Формоутворення». Наукові записки. Ред. кол.: В.Ф. Черкасов, В.В. Радул, Н.С. Савченко та ін. Вип. 143. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2016. С. 128-132.
6. Мельник В. М. Анімалістична скульптура на уроках образотворчого мистецтва. Початкова школа. 1996. № 4. С. 26–27.
7. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції та тримірного формоутворення. Харків, 2003.
8. Протас М. О. Українська скульптура доби незалежності : проблеми й можливості подолання кризових явищ. Матеріали до українського мистецтвознавства. Київ : ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, 2003. Вип. 2. С. 243–247.
9. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: навчальний посібник. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
10. Шмельова Т. В. Мистецтво скульптури: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2018. 201 с.
11. Шмельова Т. Мистецтво скульптури: навч.-метод. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2018. 201 с.
12. Якименко Л. Агхахова Н., Кунець М. Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Скульптура» середнього (базового) підрівня, 2021. Київ, 13 с.
13. Янко Н. Монументальна скульптура другої половини XIX – початку XX ст. Матеріали до українського мистецтвознавства. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2003. Вип. 2. С. 267–270.
14. Яцуненко А. А. Пластика. Види рельєфів: основи ліплення. Львів: ЗУКЦ, 2012. 80 с.

Додаткові:

15. Андрейканіч А. І. Курс пластичної анатомії для художників. Чернівці: Видавництво «Букрек», 2010. 210 с.
16. Валецька Р. Пластична анатомія. Волинь: Волинська обласна друкарня. 2008. 224 с.
17. Головацький А. С. Анатомія людини: підручник : у 3 т. Т.1. Вінниця : Нова Книга, 2013. 368 с.
18. Джахірул А. Анатомія для художників: Наочний посібник із зображення людського тіла. Київ: ArtHuss, 2022. 304 с.
19. Коляденко Г. І. Анатомія людини. Київ: Либідь, 2007. 384 с.
20. Рибін С.В., Бобін В.В., Калашнікова С.М., Куліш А.С. Пластична анатомія. 2007. 157 с.
21. Vammes Gottfried. Sehenund Verstehen.1985. 240 s.

Інформаційні ресурси:

http://allref.com.ua/uk/skachaty/Obrazotvorche_mistectvo_z_metodikoyu_vikladannya_-_pedagogichna_nauka

http://allreferat.com.ua/uk/pedagogika_metoduka_vukladanny/kontrolnaya/4621

http://estetika.at.ua/Metoduka_Masol_L.M..pdf

<http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека імені І. В. Вернадського.

<http://uainfo.org/blognews/1431201093-gipernaturalist-chelovecheskogo-tela-neobychnye-skulptury.html> – Гиперреализм

Сто відомих скульпторів. Режим доступу: <http://www.100sculptors.info/14.html>

Сучасна скульптура. Режим доступу: <http://relaxic.net/tag/>

Майстер-клас з виготовлення круглої скульптури Андрія Никифорова. Режим доступу: <https://youtu.be/C9DCfyhosQs>

Майстер-клас з виготовлення рельєфу Андрія Никифорова. Режим доступу: <https://youtu.be/LOas95wOXS0>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма курсу реалізується за наявності навчально-методичного та наочно-ілюстративного матеріалів (навчальних та навчально-методичних посібників, конспектів лекцій, методичних матеріалів, наукової та науково-публіцистичної літератури, альбомів, репродукцій. Активно задіяною є можливість доступу до електронних ресурсів за допомогою комп'ютера, ноутбука, а також залучення достатньої кількості наочних матеріалів (схем, таблиць, демонстраційного матеріалу, матеріали та обладнання, що застосовуються для викладання дисциплін образотворчого спрямування з методичного фонду). Предметний фонд: скульптурні моделі та зразки; гіпсові моделі деталей скелету, анатомічні моделі голови і черепа людини.

Використання наочних методів навчання передбачає відвідування музеїв художнього профілю, галерей та виставок творів образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва, участь у культурно-освітніх заходах (наукових конференціях, майстер-класах, мистецьких фестивалях, конкурсах творчих робіт) тощо